

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2ObdoG/3/2020
Identifikačné číslo spisu: 8115217649
Dátum vydania rozhodnutia: 19.08.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Ivana Izakovičová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:8115217649.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: B. M. I., H. X, XXX XX M., proti žalovanému: Technické služby mesta Prešov a.s., Bajkalská 33, 080 01 Prešov, IČO: 31 718 914, právne zastúpenému Advokátska kancelária SLAMKA & Partners s.r.o., Radlinského 1735/29, 026 01 Dolný Kubín, IČO: 50 120 000, o určenie neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia a o náhrade trov konania, o dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti uzneseniu Okresného súdu Prešov zo dňa 16. júla 2020, č. k. 8Cb/317/2015-139, takto

rozhodol:

Uznesenie Okresného súdu Prešov zo dňa 16. júla 2020, č. k. 8Cb/317/2015-139 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alsie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej aj „súd prvej inštancie“) uznesením zo dňa 04.05.2018, č. k. 8Cb/317/2015-101 priznal žalovanému voči žalobcovi nárok na náhradu trov prvostupňového a odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Uznesenie bolo potvrdené uznesením Krajského súdu v Prešove zo dňa 16.10.2018, č. k. 2Cob/17/2018-116.

2. Uznesením zo dňa 22.05.2019, č. k. 8Cb/317/2015-126 okresný súd rozhodol o výške trov konania tak, že žalobca je povinný nahradiť žalovanému trovy prvostupňového a odvolacieho konania vo výške 850,15 Eur na účet právneho zástupcu žalobcu, do troch dní od právoplatnosti tohto uznesenia. Voči tomuto uzneseniu podal žalobca sťažnosť, ktorú odôvodnil tým, že sú splnené podmienky podľa § 257 C.s.p., teda aby súd stranám náhradu trov konania nepriznal vzhľadom na existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa, v odôvodnení ktorých odkazuje na svoje odvolanie proti výroku súdu prvej inštancie o nároku na náhradu trov konania.

3. Na základe podanej sťažnosti žalobcom, Okresný súd Prešov napadnutým uznesením zo dňa 16.07.2020, č. k. 8Cb/317/2015-139, zmenil uznesenie Okresného súdu Prešov zo dňa 22.05.2019, č. k. 8Cb/317/2015-126 tak, že uložil žalobcovi povinnosť nahradiť žalovanému trovy konania vo výške

398,81 Eur na účet právneho zástupcu žalovaného, v lehote troch dní od právoplatnosti tohto uznesenia. Zároveň žalobcovi nárok na náhradu trov sťažnostného konania nepriznal.

4. Súd prvej inštancie v odôvodnení napadnutého uznesenia po preskúmaní uznesenia vydaným vyšším súdnym úradníkom a spisového materiálu uviedol, že sťažnosti žalobcu (okresný súd v texte uznesenia nesprávne uvádza žalovaného, pozn. najvyššieho súdu) voči uzneseniu o výške trov konania, ktorú dôvodil tým, že súd mal aplikovať § 257 C.s.p., len z tohto dôvodu vyhovieť nemožno. Uvedené ustanovenie sa týka nároku na náhradu trov konania, a teda ak strana sporu nesúhlasí s rozhodnutím súdu o nároku na náhradu trov konania, má podať odvolanie do rozhodnutia, ktoré sa týka práve nároku na náhradu trov, teda voči uzneseniu zo dňa 04.05.2018, č. k. 8Cb/317/2015-101 (konkrétne I. výrok rozhodnutia), čo aj žalobca urobil a o tomto odvolaní rozhodol Krajský súd v Prešove rozsudkom zo dňa 16.10.2018, č. k. 2Cob/17/2018-116 tak, že potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie. Už v odvolaní proti uzneseniu súdu prvej inštancie, ktorým súd priznal úspešnému žalovanému nárok na náhradu trov konania na ťarchu žalobcu, žalobca uviedol, že v tomto konaní sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa podľa § 257 C.s.p., pre ktoré nemusí súd výnimočne priznať náhradu trov konania. Touto otázkou sa zaoberal Krajský súd v Prešove, ktorý v odôvodnení potvrdzujúceho uznesenia uvádza, že z predloženého spisu nevyplývajú dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré by nebolo možné úspešnému žalovanému na ťarchu žalobcu priznať náhradu trov konania a takéto dôvody žalobca nepreukázal ani v odvolaní. Keďže Krajský súd v Prešove potvrdil ako správne rozhodnutie Okresného súdu Prešov, ktorým priznal žalovanému voči žalobcovi nárok na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania v rozsahu 100 %, vyšší súdny úradník rozhodol iba o výške trov, nakoľko o nároku už bolo právoplatne rozhodnuté. Z uvedeného dôvodu je podľa okresného súdu sťažnosť žalobcu voči výške trov konania nedôvodná, nakoľko žalobca rozporoval nárok, čo však v tejto časti konania (o výške nároku na náhradu trov konania) už nie je možné.

5. Na strane druhej okresný súd napadnutým uznesením vzhliadol dôvodnú tú sťažnostnú námietku žalobcu, ktorou namietal nárok na náhradu trov konania na cestovných náhradách a na strate času. V tejto súvislosti okresný súd uviedol, že Mesto Prešov ako jediný akcionár poskytuje žalovanému ako „mestskému podniku“ právne služby zamestnancov svojho právneho oddelenia v prípade, že sa schvaľuje úkon v mestskom zastupiteľstve, alebo ak síce nie je potrebné schváliť úkon v mestskom zastupiteľstve, ale je potrebné vypracovať rozhodnutie, resp. realizovať úkon za Mesto Prešov ako akcionára (jediného akcionára žalovaného). Predmetom tohto súdneho konania je žaloba o určenie neplatnosti valného zhromaždenia, pričom podľa súdu predložených listinných dôkazov, Mesto Prešov ako jediný akcionár žalovaného vykonáva pôsobnosť valného zhromaždenia. Z uvedeného podľa okresného súdu vyplýva, že hoci sú žalovaným Technické služby Mesta Prešov, a.s., predmet konania sa týka činnosti Mesta Prešov ako jediného akcionára, ktoré vykonáva činnosť valného zhromaždenia, neplatnosti uznesenia ktorého sa žalobca domáhal v tomto súdnom konaní. Preto trovy konania žalovaného titulom trov právneho zastúpenia súd prvej inštancie za účelne vynaložené nepovažoval, vychádzajúc z vyššie uvedených skutočností, z ktorých vyplýva, že žalovanému mala byť právna pomoc v tomto súdnom konaní vzhľadom na jeho predmet poskytnutá zamestnancom právneho oddelenia mesta Prešov - jediného akcionára žalovaného. Keďže je súd viazaný návrhom ako má o sťažnosti rozhodnúť a žalobca žiadal, aby v rámci rozhodovania o sťažnosti súd žalovanému nepriznal len náhradu trov za cestovné výdavky a náhradu za stratu času, súd prvej inštancie zdôraznil, že nemôže vyhovieť sťažnosti vo väčšom rozsahu, než ako sa sťažnosťou žalobca domáhal. Preto prvoinštančný súd zmenil rozhodnutie o výške trov konania tak, že žalovanému v rámci vyčíslených trov konania nepriznáva len cestovné náhrady a náhradu na stratu času a o náhrade trov rozhodol vo výške uvedenej výrokom napadnutého uznesenia.

6. Na podnet žalovaného podal generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej aj „generálny prokurátor“) v zmysle ustanovenia § 458 C.s.p. dovolanie generálneho prokurátora, v ktorom uviedol, že napadnutým uznesením bolo porušené právo žalovaného na spravodlivý proces, pričom potreba zrušiť toto rozhodnutie prevyšuje nad záujmom zachovania jeho nezmeniteľnosti a nad princípom právnej istoty.

7. Generálny prokurátor poukázal na to, že nový civilný kódex zaraďuje sťažnosť z hľadiska systematiky do piatej hlavy druhý diel druhý oddiel C.s.p., čo znamená, že nejde o klasický opravný prostriedok, ale efektívny prostriedok procesnej nápravy a procesnej obrany. Na základe uvedených skutočností je potom potrebné pristupovať k sťažnosti aj s poukazom na čl. 9 C.s.p. Ustanovenia C.s.p. o sťažnosti neustanovujú, či súd má alebo nemá doručiť sťažnosť aj druhej strane sporu. Civilný sporový poriadok vychádza z toho, že súd podľa okolností konkrétneho prípadu posúdi, či je podanie potrebné doručiť druhej strane, rešpektujúc pritom obsah práva na spravodlivý proces, dôkazom čoho je ustanovenie § 374 ods. 3, druhá veta C.s.p., z ktorého vyplýva, že ďalšie podania strán sa doručujú, len ak je to potrebné na zachovanie práva na spravodlivý proces.

8. Správny výklad ustanovení Civilného sporového poriadku k otázke potreby doručovania sťažnosti druhej strane sporu je podľa generálneho prokurátora ten, že ak sudca hodlá sťažnosť zamietnuť, nemusí ju druhej strane doručovať. Ak sudca sťažnosť vyhodnotí ako dôvodnú, je potrebné doručiť ju druhej strane pred vydaním rozhodnutia o sťažnosti.

9. Preto skutočnosť, že v danom prípade sťažnosť žalobcu konajúci súd nedoručil žalovanému znamená zásah do práva žalovaného na spravodlivý proces, ktorý je v danom prípade podľa názoru generálneho prokurátora evidentný. V tomto smere generálny prokurátor poukázal na konštantnú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“), z ktorej vyplýva, že právo na kontradiktórny proces znamená, že strana sporu má možnosť oboznámiť sa a vyjadriť sa ku každému vykonanému dôkazu a ku každému relevantnému podaniu protistrany, ktoré protistrana urobila v úmysle ovplyvniť rozhodnutie súdu. Úlohou súdu je informovať stranu sporu, že takýto dôkaz alebo takéto podanie existuje, pričom nie je postačujúce, že sa takýto dôkaz alebo podanie nachádza v súdnom spise a že strana sporu mala možnosť oboznámiť sa s ním nahliadnutím do spisu z vlastnej iniciatívy. ESLP pri hodnotení, či došlo k porušeniu práva na kontradiktórny proces, nepovažuje za relevantné ani to, či by v konkrétnom prípade mohlo mať vyjadrenie strany sporu k dôkazu alebo k podaniu protistrany reálny vplyv na rozhodnutie súdu (či by sa tým niečo zmenilo). Relevantné je, že strana sporu bola v posudzovanom prípade ukrátená o možnosť vyjadriť sa. Samotná podstata práva na kontradiktórny proces totiž spočíva v tom, že je to výlučne strana sporu, ktorá disponuje možnosťou (zvažuje), či je vhodné a potrebné vyjadriť sa k dôkazu alebo k podaniu protistrany.

10. Skutočnosť, že v danom prípade sťažnosť žalobcu nebola doručená žalovanému pred rozhodnutím súdu o nej, považuje za zásah do práva žalovaného na spravodlivý proces.

11. Generálny prokurátor zároveň uviedol, že rozhodovacia prax Ústavného súdu Slovenskej republiky v súvislosti s rešpektovaním princípu kontradiktórnosti konania je stabilná. V tejto súvislosti poukázal na rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. ÚS 835/2016, v ktorom konštatoval, že samotné oneskorené doručenie vyjadrenia žalovanej k dovolaniu právneho zástupcovi sťažovateľov v čase, keď už najvyšší súd o dovolaní rozhodol je z ústavnoprávneho hľadiska neakceptovateľné porušenie práva na rovnosť zbraní, ako princípu kontradiktórnosti konania. Požiadavka, aby účastníci súdneho konania mali príležitosť oboznámiť sa so všetkými predloženými dôkazmi a podanými vyjadreniami a reagovať na ne, sa vzťahuje na konanie opravných prostriedkoch rovnako, ako aj na konanie pred prvostupňovým súdom, a to bez ohľadu na to, že neboli uplatnené žiadne nové argumenty (N. a ďalší c. Slovenská republika).

12. Generálny prokurátor ďalej považoval za potrebné vyjadriť sa k otázke prípustnosti dovolania generálneho prokurátora z hľadiska jeho subsidiarity a proporcionality. Podľa jeho názoru subsidiarita je splnená, pretože žalovaný nemá k dispozícii iný prostriedok nápravy, keďže odvolanie proti uzneseniu o sťažnosti nie je prípustné.

13. Princíp proporcionality, vyjadrený v ustanovení § 458 ods. 2 C.s.p., vychádza z konštantnej judikatúry ESLP, ktorá pripúšťa zásah do konečného súdneho rozhodnutia ako výnimku zo zásady právnej istoty a zo zásady *res iudicata*, ak je takýto zásah odôvodnený potrebou nápravy fundamentálnej vady, resp. chyby. Inými slovami, zásah (zrušenie alebo zmena konečného súdneho rozhodnutia) musí

byť legálny (spôsobom ustanoveným zákonom), musí byť legitímny (legitimita je daná potrebou nápravy fundamentálnej chyby) a musí byť proporcionálny. Proporcionalita musí existovať medzi záujmom na nezmeniteľnosti konečného súdneho rozhodnutia (na jednej strane) a legitímnym cieľom zásahu (na strane druhej).

14. Vádu, ku ktorej v danom prípade došlo, generálny prokurátor označil za „fundamentálnu“, pretože právnenému zástupcovi žalovaného bolo doručené zmenené rozhodnutie vydané v jeho neprospech bez toho, aby vedel, že nejaké konanie vôbec prebieha, pričom tento nedisponuje opravným prostriedkom proti takémuto rozhodnutiu. EŠLP chápe pojem „fundamentálna chyba“ pomerne úzko. Musí ísť o pochybenie, ktoré má vplyv na integritu a verejnú reputáciu súdneho procesu, pričom fundamentálnou chybou nie je nesprávna interpretácia právneho predpisu v prípadoch, kedy na určitú otázku existujú viaceré právne názory. EŠLP pristupuje k posudzovaniu otázky proporcionality medzi označenými cieľmi tak, že záujem na zachovaní nezmeniteľnosti konečného súdneho rozhodnutia prevažuje, pričom odklon od princípu právnej istoty je ospravedliteľný iba v prípadoch, keď sa vyskytnú okolnosti podstatného a naliehavého charakteru.

15. Z vyššie uvedených dôvodov generálny prokurátor navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky ním napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konaní pretože potreba nápravy nesprávneho procesného postupu prevyšuje nad záujmom zachovania nezmeniteľnosti súdneho rozhodnutia a nad princípom právnej istoty.

16. K dovolaniu generálneho prokurátora sa vyjadril žalovaný. Uviedol, že sa s ním v celom rozsahu stotožňuje. Nakoľko žalovanému nebola doručená sťažnosť žalobcu, podaná voči uzneseniu vyššieho súdneho úradníka, ktorá obsahovala novú argumentáciu žalobcu, došlo podľa žalovaného k porušeniu princípu kontradiktórnosti konania a princípu rovnosti zbraní, čím došlo k vážnemu zásahu do jeho práv, a to predovšetkým do práva na spravodlivý proces. V otázke práva sporovej strany dozvedieť sa o procesných prostriedkoch uplatnených protistranou a možnosti sa k nim vyjadriť žalovaný poukázal na rozsiahlu judikatúru Ústavného súdu SR týkajúcu sa porušenia práva na spravodlivé súdne konanie a princípu kontradiktórnosti konania (nález ÚS SR sp. zn. IV. ÚS 89/2018, I. ÚS 230/03, II. ÚS 246/2012, II. ÚS 168/2012, I. ÚS 425/2015).

17. Žalovaný preto navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil dovolaním generálneho prokurátora napadnuté uznesenie Okresného súdu Prešov zo dňa 16.07.2020, č. k. 8Cb/317/2015-139.

18. K dovolaniu generálneho prokurátora sa vyjadril aj žalobca, ktorý navrhol podané dovolanie generálneho prokurátora zamietnuť ako nedôvodné. Žalobca má za to, že okresný súd správne, dôvodne a zákonne zmenil výrok rozhodnutia prvoinštančného súdu tak, že žalovanému nepriznal náhradu trov konania na cestovných náhradách (výdavkoch) a na strate času, nakoľko predmetné náhrady sú zjavne neúčelné a nehospodárne a voči žalobcovi nespravodlivé. Žalobca dodal, že v zmysle princípov Civilného sporového poriadku je súd pri rozhodovaní povinný prihliadnuť aj na princípy všeobecnej spravodlivosti a princípy, na ktorých spočíva tento zákona tak, aby výsledkom bolo rozumné usporiadanie procesných vzťahov zohľadňujúce stav a poznatky právnej náuky a ustálenú rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít. Podľa žalobcu zjavne neúčelnú a nehospodárnu voľbu advokátskej kancelárie so sídlom v Dolnom Kubíne, hoci mestský úrad Prešov disponuje vlastnými zamestnancami s právnickým vzdelaním nemožno hodnotiť inak, ako zjavne účelové zneužitie práva s cieľom neopodstatnene navýšiť výšku trov konania, ktoré podľa žalobcu v zmysle čl. 5 C.s.p. nepožíva právnu ochranu.

19. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací v zmysle ustanovenia § 35 C.s.p. (ďalej aj „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie generálneho prokurátora bolo podané v zákonom stanovenej lehote (§ 461 C.s.p.) oprávnený subjekt na základe podnetu žalovaného ako strany sporu, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 464 C.s.p. v spojení s § 443 C.s.p.) dospel k záveru, že dovolanie generálneho prokurátora je prípustné a aj dôvodné.

20. Podľa ustanovenia § 458 ods. 1 C.s.p., proti právoplatnému rozhodnutiu súdu je prípustné dovolanie generálneho prokurátora, ak to vyžaduje ochrana práv a túto ochranu nemožno v čase podania dovolania generálneho prokurátora dosiahnuť inými právnymi prostriedkami.

21. Podľa ustanovenia 458 ods. 2 C.s.p., dovolanie generálneho prokurátora je prípustné iba za predpokladu, že právoplatné rozhodnutie súdu porušuje právo na spravodlivý proces alebo trpí vadami, ktoré majú za následok závažné porušenie práva spočívajúce v právnych záveroch, ktoré sú svojvoľné alebo neudržateľné a ak potreba zrušiť rozhodnutie prevyšuje nad záujmom zachovania jeho nezmeniteľnosti a nad princípom právnej istoty.

22. Dovolanie generálneho prokurátora je mimoriadny opravný prostriedok, ktorý bol do právnej úpravy civilného konania zavedený s účinnosťou od 1. júla 2016, kedy nadobudol účinnosť nový civilný procesný kódex - Civilný sporový poriadok. Dovolanie generálneho prokurátora nemožno stotožňovať s mimoriadnym dovolaním, upraveným v predtým platnom a účinnom Občianskom súdnom poriadku. Dovolanie generálneho prokurátora je postavené na dvoch zásadách, a to zásade subsidiarity k iným prostriedkom nápravy a zásade prísnej proporcionality medzi potrebou zrušiť rozhodnutie súdu a princípom právnej istoty (Števec, Ficová, Baricová, Mesiarkinová, Bajánková, Tomašovič a kolektív: Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha. C. H. Beck).

23. Ústavný súd SR vo viacerých rozhodnutiach o sťažnostiach proti rozhodnutiam všeobecných súdov, vydaným do 30. júna 2016, vyjadril záver, podľa ktorého ochrana poskytovaná mimoriadnym opravným prostriedkom je prípustná len subsidiárne, t. j. len vtedy, ak osoba, ktorá sa domáha takéhoto mimoriadneho opravného prostriedku „neúspešne využila všetky zákonom dovolené a efektívne prostriedky na ochranu svojich práv a zákonom chránených záujmov (najmä podaním niektorého z opravných prostriedkov, vrátane mimoriadnych opravných prostriedkov) alebo takéto právne prostriedky nemala k dispozícii, prípadne boli tu objektívne prekážky, ktoré jej znemožnili ich využitie (viď sp. zn. III. ÚS 331/2006, IV. ÚS 265/2014 a IV. ÚS 129/2013). Rozdielne rozhodovanie Ústavného súdu SR - vo vzťahu k mimoriadnemu opravnému prostriedku bolo zjednotené stanoviskom pléna Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 3/2015, z ktorého vyplýva nasledovný právny záver: „Rešpektujúc princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím, zohľadňujúc princíp subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako i výnimočnosť mimoriadneho dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku podávaného generálnym prokurátorom Slovenskej republiky je jeho prípustnosť v civilnom konaní akceptovateľná za podmienky vyčerpania všetkých zákonom dovolených riadnych, ako aj mimoriadnych opravných prostriedkov, ktoré mal účastník konania k dispozícii a ktoré mohol účinne využiť na ochranu svojich práv a oprávnených záujmov“. K rovnakému právnenému záveru dospel aj Najvyšší súd SR v prijatom stanovisku R94/2015, z ktorého vyplýva nasledovné: „Procesná prípustnosť mimoriadneho dovolania podaného na podnet účastníka je v občianskom súdnom konaní podmienená tým, že tento účastník najprv sám neúspešne využil možnosť podať všetky zákonom dovolené riadne a mimoriadne opravné prostriedky, ktoré boli potencionálne spôsobilé privodiť pre neho priaznivejšie rozhodnutie. Pokiaľ túto možnosť nevyužil, mimoriadne dovolanie je treba odmietnuť“.

24. Podľa názoru dovolacieho súdu, stanoviská Najvyššieho súdu SR R94/2015, ako aj pléna Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 3/2015 sú aktuálne aj po nadobudnutí účinnosti (dňom 1. júla 2016) novej právnej úpravy obsiahnutej v Civilnom sporovom poriadku. Nie je známy žiadny dôvod, prečo by predmetné právne závery, týkajúce sa zásady subsidiarity, ku ktorým do 30. júna 2016 - vo vzťahu k mimoriadnemu dovolaniu (§ 243e až § 243j O.s.p.) - dospela judikatúra ESLP, Ústavného súdu SR a Najvyššieho súdu SR, sa neuplatňovali aj vo vzťahu k dovolaniu GP, upravenému v § 458 až § 465 C.s.p., účinného od 1. júla 2016.

25. S prihliadnutím na doterajšiu judikatúru ESLP, Ústavného súdu SR, ako aj Najvyššieho súdu SR dovolací súd je toho názoru, že v zmysle ustanovenia § 458 ods. 1 C.s.p. generálny prokurátor, ak dospeje k záveru o existencii závažnej fundamentálnej procesnej vady, je oprávnený podať dovolanie generálneho prokurátora vtedy, keď strana sporu nemohla predtým sama svojou procesnou aktivitou, v tomto prípade podaním odvolania, dosiahnuť nápravu procesnej vady alebo nesprávnosti a domôcť sa tak ochrany svojich práv.

26. V posudzovanom prípade Okresný súd Prešov uznesením zo dňa 22.05.2019, č. k. 8Cb/317/2015-126 rozhodol o výške trov konania tak, že žalovaný je povinný nahradiť žalobcovi trovy prvostupňového a odvolacieho konania vo výške 850,15 Eur na účet právneho zástupcu žalovaného, do troch dní od právoplatnosti tohto uznesenia. Na základe podanej sťažnosti žalobcom, Okresný súd Prešov napadnutým uznesením zo dňa 16.07.2020, č. k. 8Cb/317/2015-139, zmenil uznesenie Okresného súdu Prešov zo dňa 22.05.2019, č. k. 8Cb/317/2015-126 tak, že uložil žalobcovi povinnosť nahradiť žalovanému trovy konania vo výške 398,81 Eur na účet právneho zástupcu žalovaného, v lehote troch dní od právoplatnosti tohto uznesenia. Zároveň žalobcovi nárok na náhradu trov sťažnostného konania nepriznal.

27. Proti napadnutému uzneseniu súdu prvej inštancie však nie je možné podať odvolanie ako riadny opravný prostriedok v zmysle § 357 písm. m/ C.s.p., čo vyplýva z ustanovenia § 355 ods. 2 C.s.p. v spojení s § 357 C.s.p. V danom prípade tak nebolo rozhodované odvolacím súdom o odvolaní proti uzneseniu podľa ustanovenia § 357 písm. m/ C.s.p., pretože na základe sťažnosti žalobcu rozhodol Okresný súd Prešov napadnutým uznesením zo dňa 16.07.2020, č. k. 8Cb/317/2015-139 o výške trov konania v zmysle ustanovenia § 262 ods. 2 C.s.p. Keďže žalovaný (ako strana sporu) nemohol podať voči napadnutému uzneseniu súdu prvej inštancie odvolanie ako riadny opravný prostriedok, pretože mu to zákon (C.s.p.) neumožňoval, nemohol využiť žiadny opravný prostriedok na ochranu svojich práv a zákonom chránených záujmov. Prípustnosť dovolania generálneho prokurátora v zmysle § 458 ods. 1 C.s.p. je preto daná.

28. Následne sa dovolací súd zaoberal posudzovaním (ne)dôvodnosti dovolania generálneho prokurátora. Zisťoval, či generálnym prokurátorom napadnuté právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie a konanie, ktoré predchádzalo jeho vydaniu, porušuje právo na spravodlivý proces alebo trpí vadami, ktoré majú za následok takéto závažné porušenie práva a či potreba zrušiť napadnuté rozhodnutie prevyšuje nad záujmom zachovania jeho nezmeniteľnosti a nad princípom právnej istoty (§ 458 ods. 2 C.s.p.).

29. Podľa názoru generálneho prokurátora, napadnutým uznesením súdu prvej inštancie, ako aj procesným postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, bolo porušené právo žalovaného ako strany sporu na spravodlivý proces, pretože žalovanému nebola doručená sťažnosť žalobcu, vôbec o nej nevedel a nemohol sa tak vyjadriť k argumentom, ktoré žalobca v nej uviedol, a s ktorými sa čiastočne stotožnil súd prvej inštancie, ktorý následne napadnutým uznesením zo dňa 16.07.2020, č. k. 8Cb/317/2015-139 (ktoré bolo pre žalovaného prekvapivé) rozhodol na základe podanej sťažnosti žalobcu o výške náhrady trov konania žalovaného, keď z pôvodne priznanej výšky 850,15 Eur, žalovanému priznal trovy konania len vo výške 398,81 Eur, o čom sa žalovaný dozvedel až po doručení napadnutého uznesenia súdu prvej inštancie zo dňa 16.07.2020.

30. Z ustanovenia § 239 ods. 1 C.s.p. vyplýva, že proti uzneseniu súdu prvej inštancie vydanému súdnym úradníkom, ktoré treba doručiť, je prípustná sťažnosť. Z ustanovenia § 374 ods. 3, druhej vety C.s.p. vyplýva, že ďalšie podania strán (okrem podaní uvedených v odsekoch 1 a 2) sa doručujú, len ak je to potrebné na zachovanie práva na spravodlivý proces.

31. V civilnom sporovom konaní sa uplatňujú základné zásady a princípy spravodlivosti konania, medzi ktoré patrí aj princíp rovnosti zbraní a princíp kontradiktórnosti konania (čl. 6, čl. 9 C.s.p.). Tak, ako vyplýva z ustálenej judikatúry ESLP, Ústavného súdu SR a Najvyššieho súdu SR, každá strana sporu musí mať možnosť nielen predložiť dôkazy a argumenty, ktoré považuje za potrebné na to, aby jej požiadavky uspeli, ale aj zoznámiť sa s dôkazmi, protiargumentmi a podaniami protistrany, predloženými súdu na účely ovplyvnenia jeho rozhodnutia a následne mať aj možnosť vyjadriť sa k nim. Kontradiktórnosť v civilnom konaní znamená možnosť strany popierať požiadavky a argumenty druhej strany a právo na to, aby boli vypočítané jej argumenty a návrhy (viď nález ÚS SR sp. zn. II. ÚS 31/2016, sp. zn. III. ÚS 32/2015, sp. zn. I. ÚS 276/2016, sp. zn. IV. ÚS 89/2018, sp. zn. II. ÚS 249/2012, sp. zn. II. ÚS 168/2012).

32. Aj keď z Civilného sporového poriadku *expressis verbis* nevyplýva povinnosť súdu doručiť

sťažnosť, podanú stranou sporu proti uzneseniu súdu prvej inštancie, vydanému súdnym úradníkom aj protistrane (sťažnosť je upravená v § 239 a nasl. C.s.p.), avšak podľa názoru dovolacieho súdu, právo strany sporu na doručenie takéhoto podania protistrany treba považovať za súčasť práva na spravodlivý proces, čo vyplýva aj z ustanovenia § 374 ods. 3, druhej vety C.s.p. Nedoručenie podania strany sporu, v danom prípade sťažnosti žalobcu proti uzneseniu súdu prvej inštancie o výške priznaných trov konania druhej strane sporu - žalovanému, je v rozpore s princípmi kontradiktórnosti konania a rovnosti zbraní, ako súčasť práva na spravodlivý proces. Aj z článkov 6 a 9 Základných princípov Civilného sporového poriadku vyplýva procedurálna rovnosť, teda tzv. rovnosť zbraní spočívajúca v rovnakej miere možnosti oboch strán v kontradiktórnom spore uplatňovať prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany a rovnako tak právo oboznámiť sa, okrem iného s návrhmi svojho procesného prot'ajšku a vyjadriť k nim svoje stanovisko. Sudca (resp. poverený vyšší súdny úradník, ktorý rozhodnutie vydal) musí doručiť sťažnosť na vyjadrenie protistrane a v súlade s článkom 10 C.s.p. určiť lehotu na vyjadrenie sa k sťažnosti (Števček, Ficová, Baricová, Mesiarkinová, Bajánková, Tomašovič a kolektív: Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha. C. H. Beck, r. 2016, str. 879).

33. Aj podľa názoru dovolacieho súdu, pokiaľ sťažnosť žalobcu nedoručil súd prvej inštancie žalovanému ako protistrane a následne rozhodol o sťažnosti, pričom sa stotožnil s argumentmi žalobcu uvedenými v sťažnosti, hoci žalovaný o sťažnosti a ani o argumentoch v nej uvedených nemal žiadnu vedomosť, porušil princíp kontradiktórnosti konania, princíp rovnosti zbraní a tým aj právo žalovaného na spravodlivý proces (fair trial), čo treba považovať za závažnú fundamentálnu procesnú vadu konania. Jej nápravu je možné dosiahnuť len formou zrušenia napadnutého rozhodnutia, pričom takáto potreba nápravy prevyšuje nad záujmom zachovania nezmeniteľnosti rozhodnutia a nad princípom právnej istoty. Snaha presadiť zákonnosť, vecnú správnosť a spravodlivosť súdneho rozhodnutia, vydaného v civilnom sporovom konaní, bez ohľadu na všeobecne platnú zásadu záväznosti a nezmeniteľnosti súdneho rozhodnutia je legitímna vtedy, keď sa v súdnom konaní alebo rozhodnutí vyskytnú také závažné, resp. hrubé pochybenia (vady), ktoré sú v zjavnom rozpore s ústavnými princípmi platnými v civilnom sporovom konaní a tieto závažné, hrubé pochybenia nie je možné odstrániť inak, než prostredníctvom inštitútu mimoriadneho opravného prostriedku, ktorým je dovolanie generálneho prokurátora. Tak tomu je aj v posudzovanom prípade, pretože len zrušením právoplatného uznesenia súdu prvej inštancie zo dňa 16.07.2020 je možné zjednať nápravu porušeného práva žalovaného na spravodlivý proces. Dovolací súd súhlasí s názorom generálneho prokurátora, že k vyriešeniu kolízie všeobecne platných právnych princípov (princíp spravodlivého riešenia veci contra princíp právnej istoty) je potrebné uplatniť test proporcionality (primeranosti), vyjadrujúci požiadavku, aby prijaté opatrenie (zásah) bolo primerané a nevyhnutné k dosiahnutiu cieľa, ktorý je ním sledovaný. V tomto smere preto z hľadiska hodnotového dovolací súd zvažoval, ktorý z dotknutých princípov, stojacich v kolízii, má prioritu (prednosť), ako aj to, aký prostriedok právnej nápravy je k dispozícii (či niekoľko alebo len jeden z nich). Dovolací súd dospel k záveru, že zrušenie formálne právoplatného uznesenia súdu prvej inštancie o priznanej výške náhrady trov konania zo dňa 16.07.2020 cez dovolanie generálneho prokurátora (ako jediný možný prostriedok nápravy, ktorý mal žalovaný k dispozícii) v preskúmvanej veci prevažuje nad jeho „nedotknuteľnosťou“ z dôvodu jeho záväznosti a nezmeniteľnosti, pretože cieľom zrušenia právoplatného uznesenia súdu prvej inštancie zo dňa 16.07.2020 je odstrániť závažnú, resp. hrubú procesnú vadu konania, ktorá vyústila do porušenia práva žalovaného na spravodlivý proces.

34. Na základe vyššie uvedeného dovolací súd podľa § 464 C.s.p. a § 449 ods. 1 C.s.p. zrušil napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie zo dňa 16. júla 2020, č. k. 8Cb/317/2015-139 a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

35. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania, ako aj o trovách dovolacieho konania (§ 464 C.s.p. v spojení s § 453 ods. 3 C.s.p.)

36. Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.